

ВИЩА КВАЛІФІКАЦІЙНА КОМІСІЯ СУДДІВ УКРАЇНИ

30 червня 2017 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я № 156/вс-17

Вища кваліфікаційна комісія суддів України у пленарному складі:

головуючого – Козьякова С.Ю.,

членів Комісії: Бутенка В.І., Василенка А.В., Весельської Т.Ф., Заріцької А.О., Козлова А.Г., Лукаша Т.В., Луцюка П.С., Макарчука М.А., Мішина М.І., Прилипка С.М., Тітова Ю.Г., Устименко В.Є., Шилової Т.С.,

розглянувши питання про підтвердження здатності кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду Берднік Інни Станіславівни здійснювати правосуддя у відповідному суді, стосовно якої оголошено перерву відповідно до абзацу 2 частини першої статті 88 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»,

встановила:

Рішенням Комісії від 07 листопада 2016 року № 145/зп-16 оголошено конкурс на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду.

Берднік І.С. 08 грудня 2016 року звернулася до Комісії із заявою про проведення стосовно неї кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду за спеціальною процедурою призначення.

Комісією 20 грудня 2016 року прийнято рішення № 161/вс-16, зокрема, про допуск Берднік І.С. до участі у конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Рішенням Комісії від 11 січня 2017 року № 2/зп-17 призначено кваліфікаційне оцінювання 653 кандидатів, допущених до участі у конкурсі на зайняття 120 вакантних посад суддів касаційних судів у складі Верховного Суду, зокрема Берднік І.С.

Комісією 08 лютого 2017 року прийнято рішення № 17/вс-17, зокрема, про допуск Берднік І.С. до проходження кваліфікаційного оцінювання для участі у конкурсі на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Положеннями статті 83 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (далі – Закон) закріплено, що кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України з метою визначення здатності судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді за

визначеними критеріями. Такими критеріями є: компетентність (професійна, особиста, соціальна тощо), професійна етика, доброчесність.

Берднік І.С. 16 лютого 2017 року склала анонімне письмове тестування, за результатами якого набрала 72 бали, і згідно з рішенням Комісії від 17 лютого 2017 року № 12/зп-17 допущена до виконання практичного завдання на етапі іспиту під час кваліфікаційного оцінювання у межах процедури конкурсу до відповідних касаційних судів у складі Верховного Суду.

За результатами виконаного 21 лютого 2017 року практичного завдання Берднік І.С. набрала 78,5 бала та згідно з рішенням Комісії від 29 березня 2017 року № 22/зп-17 визнана такою, що допущена до другого етапу кваліфікаційного оцінювання «Дослідження досьє та проведення співбесіди» у межах процедури конкурсу до Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду.

Згідно з абзацом 3 пункту 20 розділу III Положення про порядок та методологію кваліфікаційного оцінювання, показники відповідності критеріям кваліфікаційного оцінювання та засоби їх встановлення, затвердженого рішенням Комісії від 03 листопада 2016 року № 143/зп-16 (далі – Положення), під час співбесіди обов'язковому обговоренню із суддею (кандидатом) підлягають дані щодо його відповідності критеріям професійної етики та доброчесності.

Відповідно до положень статті 87 Закону з метою сприяння Вищій кваліфікаційній комісії суддів України у встановленні відповідності судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності для цілей кваліфікаційного оцінювання утворюється Громадська рада доброчесності, яка надає, за наявності відповідних підстав, висновок про невідповідність судді (кандидата на посаду судді) критеріям професійної етики та доброчесності.

Громадською радою доброчесності (далі - ГРД) надано висновок про невідповідність кандидата на посаду судді Верховного Суду Берднік І.С. критеріям доброчесності та професійної етики, затверджений 16 травня 2017 року.

Відповідно до висновку Берднік І.С. 14 березня 2008 року у складі колегії суддів Верховного Суду України взяла участь у постановленні ухвали, якою сторони було відмовлено у задоволенні скарги про перегляд рішення районного суду Хмельницької області від 19 січня 2001 року, а також ухвали апеляційного суду Хмельницької області від 01 березня 2004 року та ухвали колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 22 серпня 2002 року. Пізніше ухвала Верховного Суду України від 14 березня 2008 року була предметом розгляду у Європейському суді з прав людини (далі – ЄСПЛ).

У рішенні від 05 лютого 2015 року у справі «Бочан проти України» (№ 2) ЄСПЛ констатував порушення пункту 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод щодо «справедливого суду».

Зі змісту рішення ЄСПЛ убачається, що у своїй ухвалі від 14 березня 2008 року Верховний Суд України грубо викривив висновки рішення ЄСПЛ від 03 травня 2007 року. Зокрема, Верховний Суд України зазначив, що ЄСПЛ встановив, що рішення національних судів у справі заявниці були законними та обґрунтованими і що їй було присуджено відшкодування у зв'язку з порушенням гарантії щодо «розумного строку», а ці твердження є явно некоректними.

ЄСПЛ зауважив, що обґрунтування Верховного Суду України становило не просто інше розуміння правового документа. ЄСПЛ вважає, що обґрунтування Верховного Суду України можна тлумачити лише як «грубе свавілля» або «відмову у правосудді» у тому розумінні, що викривлений виклад рішення 2007 року у першій

справі «Бочан проти України» (Bochan v. Ukraine) призвів до руйнування намагань заявниці домогтися розгляду у рамках передбаченої національним законодавством процедури касаційного типу її майнових вимог на підставі рішення ЄСПЛ у попередній справі.

Окрім цього, ГРД ще однією підставою для висновку визначила те, що кандидат брала участь у складі колегії суддів Верховного Суду України, яка 09 вересня 2014 року скасувала постанову Вищого господарського суду України від 11 лютого 2013 року про визнання недійсним рішення Шевченківської районної у місті Києві ради щодо приватизації приміщень в архітектурній пам'ятці «Замок барона Штейнгеля», що розташований на вулиці Ярославів Вал, 1, у місті Києві.

На думку ГРД, професійна діяльність кандидата на посаді судді не сприяла відновленню довіри суспільства до судової влади та підривала упевненість громадян у справедливості судової системи.

Стосовно вказаних обставин Берднік І.С. надала письмові пояснення, які підтримала на засіданні Комісії як у колегіальному, так і у пленарному складі, та зазначила, що справа була розглянута за винятковими обставинами 14 березня 2008 року колегією суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України у складі 18 суддів, за результатами розгляду якої була постановлена відповідна ухвала. Ні головуючим, ні доповідачем кандидат у справі не була.

ЄСПЛ у рішенні від 5 лютого 2015 року у справі «Бочан проти України (№2)» констатував, що у мотивувальній частині ухвали Верховного Суду України від 14 березня 2008 року є твердження, яке не відповідає висновкам, наведеним у рішенні ЄСПЛ від 3 травня 2007 року у справі «Бочан проти України».

Згідно зі статтею 19 ЦПК України питання, що виникають під час розгляду справи колегією суддів, вирішуються більшістю голосів суддів. При прийнятті рішення з кожного питання жоден із суддів не має права утримуватися від голосування та підписання рішення чи ухвали.

Зважаючи на закріплені у статті 196 ЦПК України положення щодо нерозголошення ходу обговорення та ухвалення рішення у нарадчій кімнаті, на думку кандидата, вона позбавлена можливості стверджувати, що саме нею допущено помилку при прийнятті зазначеного рішення.

При прийнятті свого рішення 14 березня 2008 року Верховний Суд України враховував конкретні обставини справи (тривалий розгляд, наявність інших доказів у справі), але, вдавшись до оцінки доказів, недостатньо мотивував свої висновки.

Водночас Берднік С.І. зазначила, що вона, як і інші судді, які входили до складу колегії, визнає, що була недостатня аргументація висновків Верховного Суду України, що привело до винесення ЄСПЛ рішення № 2 у справі «Бочан проти України (№ 2)».

На даний час кандидат позбавлена можливості висловлювати свою думку щодо законності та справедливості прийнятих судових рішень у зазначеній справі, оскільки постановою Верховного Суду України від 22 лютого 2016 року, прийнятою за її участю, судові рішення у справі за позовом ОСОБА_1 скасовані, а справа направлена на новий розгляд до суду першої інстанції.

На безспірність позиції Верховного Суду України, на думку кандидата, вказував також той факт, що у справі «Бочан проти України (№ 2)» було три окремі думки суддів ЄСПЛ.

Стосовно справи щодо приватизації приміщень в архітектурній пам'ятці «Замок барона Штейнгеля» Берднік І.С. зазначила, що у вересні 2014 року вона брала

участь у складі судової палати у господарських справах Верховного Суду України (6 суддів) при розгляді справи за позовом прокурора до Шевченківської районної у місті Києві ради, управління з питань комунального майна, приватизації та підприємництва Шевченківської районної у місті Києві ради та фізичної особи про визнання недійсними рішення Шевченківської ради від 27 грудня 2005 року «Про приватизацію об'єктів комунальної власності Шевченківського району міста Києва» в частині включення спірного майна до переліку об'єктів комунальної власності, що підлягають приватизації шляхом продажу на аукціонах.

Постановою судової палати у господарських справах Верховного Суду України від 09 вересня 2014 року постанову Вищого господарського суду України від 11 лютого 2013 року скасовано, а справу передано на новий касаційний розгляд.

При прийнятті рішення Верховний Суд України врахував науковий висновок члена Науково-консультативної ради при Верховному Суді України, доктора юридичних наук, професора Кузнецової Н.С. та своє рішення обґрунтував неправильним застосуванням судом касаційної інстанції норм Закону України «Про тимчасову заборону приватизації пам'яток культурної спадщини», норми якого поширюються на об'єкти культурної спадщини, занесені до Переліку пам'ятників архітектури місцевого значення та до Державного реєстру нерухомих пам'яток України. Такі дані, що підтверджували б правовий статус пам'ятки спірного об'єкта нерухомості, судами попередніх інстанцій у справі не були встановлені.

Крім того, у своєму рішенні Верховний Суд України вказав на невірний обраний позивачем спосіб захисту, оскільки на час розгляду справи господарськими судами було встановлено, що спірне приміщення належало фізичній особі, яка це приміщення відчужила на користь іншої фізичної особи, а тому обраний спосіб захисту не забезпечив ефективного захисту права комунальної власності.

Вирішуючи питання відповідності кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду Бердник І.С. критеріям доброчесності та професійної етики, Комісія виходила з такого.

Згідно з частиною першою статті 49 Закону суддю не може бути притягнуто до відповідальності за ухвалене ним судове рішення, за винятком вчинення злочину або дисциплінарного проступку.

Комітет Міністрів Ради Європи у статті 66 своїх Рекомендацій CM/Rec (2010)12 державам-членам щодо суддів: незалежність, ефективність та обов'язки, ухвалених 17 листопада 2010 року, врівноважив незалежність і відповідальність судді таким чином: “Тлумачення закону, оцінювання фактів та доказів, які здійснюють судді для вирішення справи, не повинні бути приводом для їх цивільної або дисциплінарної відповідальності, за винятком випадків злочинного наміру або грубої недбалості”.

Отже, за загальною тенденцією, відповідальність суддів допускається, але лише за умови свідомого (за наявності умислу або грубої недбалості) вчинення суддею відповідного проступку. Таким чином, у питанні відповідальності суддів на підставі рішення ЄСПЛ, в якому констатовано порушення певних норм Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, необхідно довести їхній умисел або грубу недбалість; відповідальність суддів не може ґрунтуватися лише на самому факті ухвалення ЄСПЛ такого рішення.

У пунктах 41, 42 свого висновку від 13 червня 2016 року № 847/2016 Європейська комісія за демократію через право (Венеціанська комісія) зазначила, що ЄСПЛ лише встановлює відповідальність держави-відповідача. Неможливо розумно

заявляти або припускати, що ЄСПЛ, розглядаючи передані йому справи усіх заявників, основну увагу у своїй практиці приділяє оцінці, кількісному визначенню та аналізу характеру чи ступеня вини (протиправне зловживання своїми повноваженнями, злочинний умисел або груба недбалість) кожного з тих суддів, чії національні рішення оскаржуються до ЄСПЛ. Це має бути предметом іншої, внутрішньої судової процедури.

Необхідно пам'ятати, що питання, яке розглядає ЄСПЛ, не зводиться до судового переслідування суддів, які брали участь у розгляді справи на національному рівні. Отже, будь-яке рішення цього суду на користь заявника (включно зі встановленням порушення) не відповідає стандарту, необхідному для встановлення кримінальної відповідальності особи, оскільки справа процесуально не є судовим переслідуванням особи чи судді за протиправну поведінку.

Таким чином, у кожному конкретному випадку прийняття ЄСПЛ негативного рішення, національний орган, уповноважений вирішувати питання щодо відповідальності судді, повинен надати оцінку його поведінці та визначити ступінь його індивідуальної вини. В іншому ж разі, порушуватиметься принцип незалежності суддів, вони стануть вразливими до зовнішнього впливу та нестимуть відповідальність за причини, що виходять за межі їх службових функцій.

На засіданнях Комісії як у колегіальному, так і у пленарному складі під час розгляду питання про підтвердження здатності кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду Берднік І.С. відомостей про те, що на національному рівні є будь-які рішення, якими встановлено його вини в ухваленні рішень з порушенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, констатованим у рішенні Європейського суду з прав людини встановлено не було.

З наведеного Комісія дійшла висновку, що відповідальність суддів допускається, але лише за умови свідомого (за наявності умислу або грубої недбалості) вчинення суддею відповідного проступку, а власне факт ухвалення суддею певного рішення не може бути ознакою невідповідності критеріям доброчесності та професійної етики.

Відсутність доказів на підтвердження недобросовісної поведінки кандидата під час ухвалення судових рішень, наведених у висновку ГРД, а також доказів притягнення кандидата до кримінальної, дисциплінарної чи іншої відповідальності у зв'язку з прийняттям таких судових рішень, на думку Комісії, свідчить про неприйнятність висновку ГРД.

Відповідно до частини першої статті 88 Закону, якщо Громадська рада доброчесності у своєму висновку встановила, що суддя (кандидат на посаду судді) не відповідає критеріям професійної етики та доброчесності, то Комісія може ухвалити рішення про підтвердження здатності такого судді (кандидата на посаду судді) здійснювати правосуддя у відповідному суді лише у разі, якщо таке рішення підтримане не менше ніж одинадцятьма її членами.

Дослідивши досье кандидата, заслухавши доповідача, надавши оцінку фактам, викладеним Громадською радою доброчесності, та аргументам, наведеним Берднік І.С., Комісія за результатами голосування більшістю голосів (із чотирнадцяти членів Комісії: 11 - за, 3 - проти) дійшла висновку, що доводи Громадської ради доброчесності про невідповідність кандидата критеріям доброчесності та професійної етики не знайшли свого підтвердження під час процедури кваліфікаційного оцінювання у межах конкурсу на зайняття вакантної посади судді Верховного Суду.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 88, 93, 101 Закону, Положенням, Комісія

вирішила:

визнати Берднік Інну Станіславівну такою, що за критеріями професійної етики та доброчесності підтвердила здатність здійснювати правосуддя у Касаційному господарському суді у складі Верховного Суду.

Комісії у складі колегії завершити проведення кваліфікаційного оцінювання стосовно кандидата на посаду судді Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду Берднік Інни Станіславівни.

Головуючий

С.Ю. Козьяков

Члени Комісії:

В.І. Бутенко

А.В. Василенко

Т.Ф. Весельська

А.О. Заріцька

А.Г. Козлов

Т.В. Лукаш

П.С. Луцюк

М.А. Макарчук

М.І. Мішин

С.М. Прилипко

Ю.Г. Тітов

В.Є. Устименко

Т.С. Шилова